

Avaleht>Raha/Rahalised nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides**Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides****Rumeenia****1 Millised on abinõude eri liigid?**

Hagi tagamise abinõude eri liigid on ennetav arestimine ja sekvestreerimine ning kolmanda isiku valduses oleva vara ennetav arestimine. Hagi tagamise abinõusid rakendatakse kohtumääruste alusel, mis näevad ette võlgniku vara külmutamise ja säilitamise, et takistada vastaspoolt vara hävitamast, võõrandamast või vähendamast.

Ennetava arestimise korral külmutatakse kindlakstehtav võlgniku vara, mille saab välja nõuda pärast seda, kui võlausaldajale on väljastatud täitedokument. Tsiiviilkohtumenetluse seadustikus on hulk erisätteid, millega on reguleeritud tsiiviilaevalde ennetav arestimine.

Sekvestreerimise korral vara arestitakse ja antakse sekvestreerimisametnikule hoiule.

Sekvestreerimist võib kohaldada juhul, kui on algatatud menetlus, mis on seotud omandiõiguse või muu ülekaaluka asjaõigusega, vara valdamisega või ühisvara kasutamise või haldamisega; kohus on pädev andma määruse vara sekvestreerimiseks.

Kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist kohaldatakse raha, väärtpaperite või muu kindlakstehtava immateriaalse vallasvara puhul, mille suhtes võlgnikul on kolmanda isiku vastu nõue.

Kolmanda isiku valduses oleva vara arestimine täitemenetluses on kaudse täitmise vorm, mis hõlmab raha, väärtpaperite või muu kindlakstehtava immateriaalse vallasvara sissenõudmist.

Mõned esimese astme kohtute otsused kuuluvad *esialgselt täitmisele*, kui nende eesmärk on tagada vanema õiguste teostamine, õigus alaealisega isiklikult suhelda ja alaealise elukoht; töötasu, töötuskindlustushüvitis; tööõnnetuse hüvitamine; perioodilised maksed, elatis; lastetoetus ja pension; hüvitis surma, vigastuse või tervisekahjustuse eest; kiirremont; pitseerimine, pitseri eemaldamine või inventuur; valdamist puudutavad nõuded; selliste kohtuotsuste täitmine, mille aluseks on hageja nõude omaksvõtmine kostja poolt, jne. Sellised kohtuotsused on esialgselt täidetavad.

Kohus võib määrata, et vara puudutav otsus kuulub esialgselt täitmisele.

Tõendite tagamine: iga isik, kes on huvitatud kiireloomulisest ütluse andmisest, eksperdiarvamuse esitamisest või teatava vara seisukorra kindlaksteegemisest või argumendi, asjaolu või õiguse tunnustamisest, võib nii enne menetluse algust kui ka menetluse käigus taotleda vastavate tõendite kogumist.

Kui õiguste omanik esitab tõendid, et tema intellektuaalomandiõiguste suhtes toimub või hakkab kohe toimuma ebaseaduslik tegevus ning et selline tegevus tõenäoliselt põhjustab talle raskesti heastatavat kahju, võib ta taotleda kohtult esialgse õiguskaitse abinõude võtmist (rikkumise keelamine või selle viivitamatu lõpetamine, võttes vajalikud meetmed tõendite säilimise tagamiseks).

Kui kahju tekitatakse kirjaliku või audiovisuaalmeedia kaudu, võib kohus anda korralduse kahjuliku tegevuse viivitamatuks lõpetamiseks üksnes juhul, kui hagejale tekitatud kahju on tõsine, kui tegevus ei ole ilmselgelt põhjendatud ja kui kohtu võetud meede ei tundu olevat ebaproportsionaalne võrreldes tekitatud kahjuga.

Kohus teeb nõude kohta otsuse kooskõlas kohtulikkude tõkendid käsitlevate sätetega. Kui nõue esitatakse enne põhinõudes hagi algatamist, sätestatakse esialgse õiguskaitse abinõu võtmist käsitlevas kohtuotsuses ka tähtaeg, mille jooksul tuleb põhinõudes hagi esitada, mille tegemata jätmise korral tuleb meede automaatselt lõpetada. Kui on tõenäoline, et võetud meetmed tekitavad vastaspoolele kahju, võib kohus nõuda hagejalt kohtu määratud summas tagatise andmist.

Enne kohtumenetluse algatamist võetud meetmed rikutud õiguste kaitseks lõpetatakse automaatselt, kui hageja ei ole kohtu määratud tähtaja jooksul, kuid mitte hiljem kui 30 päeva pärast meetmete võtmist kohtusse pöördunud.

Kui põhinõudes algatatakse hagi põhjendamatu töitu rahuldumata jäetakse, nõutakse hagejalt asjaomase poole taotlusele, et ta hüvitaks võetud esialgse õiguskaitse abinõude põhjustatud kahju. Kui aga süü ei olnud hagejal või oli tal süü vähesel määral, võib kohus konkreetseid asjaolusid arvestades mitte nõuda, et hageja maksaks vastaspoole taotletud hüvitise, või nõuda hüvitise vähendamist.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?**2.1 Menetlus**

Kohus tunnistab ennetavat arestimist käsitleva kohtumääruse vastuvõetavaks ja kohtutäitur täidab selle ilma mingi muu loa või formaalsuseta peale registreerimise. Peale selle toimub arestimine ilma võlgniku teavitamise või eelneva teavitamiseta.

Neid abinõusid võib kohaldada üksnes esimese astme kohus, kelle pädevusse asi kuulub (sekvestreerimine, ennetav arestimine), või põhinõuet lahendav esimese astme kohus või kohus, kelle tööpiirkonnas vara asub (sekvestreerimine). Sellistes erimenetlustes ei ole advokaadi abi nõutav. Ennetavat arestimist ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist käsitlevate kohtuotsuste täitmise tagab kohtutäitur. Sekvestreerimisametnik võib koostada vara säilimiseks ja haldamiseks vajalikud dokumendid, võtta vastu võimalikud tulud ja võlgnetaavad summad ning maksta jooksvad võlad ja täitedokumentide märgitud summad. Ainuke kaasnev kulu on kohtulõiv, mille suurus valitsuse 26. juuni 2013. aasta kohtulõive käsitleva erakorralise määruse nr 80 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt on hagi tagamise abinõude korral 100 leud ning laevade ja õhusõidukite arestimise korral 1000 leud. Võlausaldaja võib olla kohustatud maksma tagatist, mille summa määrab kohus. Kui võlausaldaja nõuet ei esitata kirjalikult, on tagatist summa seaduse kohaselt pool nõutud väärtusest.

Kolmanda isiku valduses oleva vara arestitab täitemenetluses võlausaldaja taotlusele kohtutäitur, kelle büroo asub selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, kus on võlgniku või asjaomase kolmanda isiku alaline asukoht/kontor, pangakontode puhul aga selles paigas tegutsev kohtutäitur, kus on võlgniku alaline asukoht / registrijärgne asukoht või krediidiasutuse peakontori / muu kontori asukoht.

Esialgse täitmise taotluse võib kohtule esitada kirjalikult või suuliselt kuni kohtuvaidluse lõppemiseni. Kohus võib otsustada vara suhtes kohaldatava kohtumääruse esialgse täitmise, kui ta leiab, et see abinõu on vajalik ilmselgetel õiguslikel alustel või seoses võlgniku maksejõuetusega, ning kui kohtu hinnangul oleks esialgse täitmise kasutamata jätmine võlausaldajale selgelt kahjulik. Kohus võib sellistel juhtudel kohustada võlausaldajat maksma tagatist.

Tõendite tagamiseks esitatakse taotlus enne kohtumenetluse algust sellele esimese astme kohtule, kelle tööpiirkonnas tunnistaja või tõendi ese asub, ja kohtumenetluse käigus kohtuasja lahendavale esimese astme kohtule. Taotluses märgitakse tõendid ja asjaolud, mida kavatakse tõendada, ning tõendite esitamise põhjendused või vastaspoole nõusolek.

2.2 Peamised tingimused

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise kohaldamiseks peab kohtumenetlus olema algatatud. Sekvestreerimise kohta võib anda kohtumääruse ka siis, kui kohtumenetlust ei ole algatatud. Võlausaldaja, kellele ei ole täitedokumenti väljastatud, võib taotleda ennetavat arestimist või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist, kui ta tõendab, et on nõude esitanud.

Kiireloomulistel juhtudel võib taotleda laeva ennetavat arestimist enne põhinõudes hagi esitamist.

Kohus võib rahuldada sekvestreerimise või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise taotluse, kui see abinõu on vajalik asjaomase õiguse säilitamiseks ja algatatud on menetlus, mis on seotud omandiõiguse või muu ülekaaluka asjaõigusega, vara valdamisega või ühisvara kasutamise või haldamisega.

Sekvestreerimiseks võib anda määruse ka siis, kui asja sisulise lahendamise menetlust ei ole algatatud, ning määrus võib puudutada vara, mida võlgnik pakub kohustusest vabanemiseks; vara, mille puhul asjaomasel isikul on põhjendatud alus karta vara kõrvaldamist, hävitamist või muutmist omaniku poolt; vallasvara, mis moodustab võlausaldaja jaoks tagatise juhul, kui võlausaldaja taotleb võlgniku maksejõuetuks kuulutamist või kui võlausaldajal on alust kahtlustada, et võlgnik väldib täitmist või et vara kõrvaldatakse või seda kahjustatakse.

Kohus teeb ennetava arestimise või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise taotluse kohta otsuse võimalikult kiiresti nõupidamistoas, kutsumata välja menetlusosalisi, tehes täitmisele kuuluva määruse ning määrates vajaduse korral tagatise suuruse ja selle tasumise tähtaja.

Sekvestreerimise taotlus lahendatakse võimalikult kiiresti menetlusosaliste osavõtul. Taotluse rahuldamise korral võib kohus kohustada taotlejat maksma tagatisraha; kinnisasjade puhul tehakse märke kinnistusraamatusse.

Taotluse kiireloomulisust ei pea tõendama, kuid ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib võlausaldaja osutada edaspidise täitmise võimatusele, kuna võlgnik võib asjaomase vara kõrvaldada või hävitada isegi juhul, kui nõue ei kuulu veel tasumisele.

Kolmanda isiku valduses oleva vara arestimine täitemenetluses toimub täitmist käsitleva kohtumääruse alusel ette teatamata, osutades ka täitedokumendile, mis tuleb kolmandale isikule edastada koos kohtumäärusega. Kohtumäärusest teavitatakse ka võlgnikku. Arestimiskorraldusega teavitatakse kolmandat isikut, kelle valduses olev vara arestitakse, et tal on keelatud kanda võlgnikule üle võlgnetavat raha või anda võlgnikule üle võlgnetavat vallasvara, kuna see arestitakse täidetava kohustuse täitmiseks vajalikul ulatusel.

Tõendite tagamisel peab eksisteerima **oht, et tõendid võivad kaduda või neid on hiljem raske koguda. Kui vastaspool annab selleks nõusoleku, võib taotluse esitada ka juhul, kui see ei ole kiireloomuline. Kohus kutsub menetlusosalised välja ja edastab taotluse koopia vastaspoolele. Kohus teeb taotluse kohta otsuse kinnisel istungil. Viivituse ohu korral võib kohus taotluse rahuldada menetlusosalisi välja kutsumata.**

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist võib kohaldada pangakontode, immateriaalse vara, väärtpaberite jne suhtes.

Ennetavat arestimist võib kohaldada materiaalse vallasvara, registreeritud transpordivahendite, kinnisasjade jne suhtes.

Sekvestreerida saab kinnisasju, vallasvara jne.

Kolmanda isiku valduses oleva vara arestimist täitemenetluses saab kohaldada raha, väärtpaberite või muu immateriaalse vallasvara suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral on vara võimalik välja nõuda alles pärast seda, kui võlausaldajale on väljastatud täitedokument.

Laeva ennetava arestimise kohtumääruse täitmiseks peab laeva asukoha sadamakapteni teenistus laeva kinni. Sadamakapteni teenistus ei väljasta vajalikke laevadokumente ega luba laeval sadamast väljuda.

Sanktsioonina määratakse trahv üksnes juhul, kui hageja hangib pahauskelt hagi tagamise abinõu, mis kahjustab kostjat. Kostjale/võlgnikule võidakse karistusõiguse alusel määrata trahv, kui ta ei täida kohtuotsuseid.

Kui võlgnik esitab piisava tagatise, võib kohus ennetava arestimise kohtumääruse võlgniku taotlusel tühistada. Vara vabastamise taotluse kohta tehakse otsus võimalikult kiiresti kinnisel istungil, kuhu menetlusosalised kutsutakse lühikese etteteatamisega.

Kui hagi tagamise abinõu taotluse aluseks olev põhinõue tunnistatakse kehtetuks, aegub või jäetakse lõpliku kohtuotsusega rahuldamata või kui nõude esitaja loobub nõudest, võib võlgnik kohtumääruse andnud kohtult taotleda vara vabastamist. Kohus teeb selle taotluse kohta lõpliku otsuse menetlusosalisi välja kutsumata.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitemenetluses arestimise korral külmutatakse arestitav raha ja vara alates kuupäevast, mil arestimäärus edastatakse asjaomasele kolmandale isikule. Alates külmutamise hetkest kuni täitedokumendis märgitud kohustuste täieliku täitmiseni ei või see kolmas isik teha ühtki makset ega tehingut, mis võib külmutatud vara vähendada. Kui arestitav nõue on tagatud hüpoteegi või muu pandiõigusega, võib arestimist taotlev võlausaldaja nõuda, et arest kantakse kinnistusraamatusse või muusse avalikku registrisse.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib kohus määrata tähtjaid, mis ei ole seotud kohtumääruse kehtivusega (näiteks tähtjaja, mille jooksul võlausaldaja peab maksma tagatisraha, kusjuures tagatisraha maksmata jätmise korral vara vabastatakse).

Kohtumäärus kehtib kuni ajani, mil tehakse otsus vara vabastamise taotluse kohta juhul, kui nõue jäetakse rahuldamata, aegub või tühistatakse; kui nõue rahuldatakse, siis kehtib määrus kuni kohtuotsuse täitmiseni või kuni ajani, mil võlgnik esitab piisava tagatise.

Edasikaebus lahendatakse alati menetlusosaliste osavõtul.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitemenetluses arestimise korral külmutatakse arestitav raha ja vara alates kuupäevast, mil arestimäärus edastatakse asjaomasele kolmandale isikule. Alates vara külmutamise hetkest kuni täitedokumendis märgitud kohustuste täieliku täitmiseni (sealhulgas täitmise peatamise ajal) ei või see kolmas isik teha ühtki makset ega tehingut, mis võib külmutatud vara vähendada, kui seadusest ei tulene teisiti.

Kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, peab registreerima arestitava raha või külmutama arestitava immateriaalse vallasvara viie päeva jooksul arvates arestimise teate saamisest või tulevikus võlgnetavate summade maksetähtpäevast. Kohtutäitur vabastab või jaotab registreeritud rahasumma.

Kui kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, ei täida oma kohustusi, võib võlausaldaja, võlgnik või kohtutäitur pöörduda aresti kinnitamiseks täitmise otsustanud kohtu poole. Kui kogutud tõenditest ilmneb, et kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, võlgneb võlgnikule raha, teeb kohus otsuse aresti kinnitamise kohta, kohustades seda kolmandat isikut maksma võlgnikule võlgnetava summa võlausaldajale; vastasel juhul otsustab kohus aresti tühistada. Kui arestimist kohaldati immateriaalse vallasvara suhtes, mis oli kohaldamise kuupäeval kolmanda isiku valduses, teeb kohus otsuse vara müügi kohta.

Tõendite tagamise korral tutvub kohus esitatud tõenditega kohtuasja lahendamisel ning teeb otsuse nende vastuvõetavuse ja ümberlükatavuse kohta.

Esitatud tõendeid võib kasutada ka menetlusosaline, kes ei taotlenud nende kogumist. Tõendite kogumisega seotud kulud registreerib kohus, kes kohtuasja sisuliselt lahendab.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib vastava lahendi kõrgema astme kohtule edasi kaevata ainult viie päeva jooksul arvates lahendi tegemisest või kättetoimetamisest sõltuvalt sellest, kas lahend tehti menetlusosaliste osavõtul või mitte. Kui kaebuse lahendamise pädevus on apellatsioonikohtul, esitatakse apellatsioonkaebus. Nende õiguskaitsevahendite kasutamise tulemusena vara vabastatakse või jäetakse hagi tagamise abinõu jõusse. Iga huvitatud isik võib vaidlustada arestimist / kolmanda isiku valduses oleva vara arestimist käsitleva kohtumääruse täitmise.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitemenetluses arestimise korral võib arestimist kinnitava lahendi vaidlustada ainult viie päeva jooksul arvates lahendi kättetoimetamisest. Lõpliku kinnitava lahendi tulemusena nõue loovutatakse ja lahend moodustab asjaomase kolmanda isiku suhtes täitmise korralduse summas, mille kohta tehti kinnitamise lahend. Pärast aresti kinnitamist on asjaomasel kolmandal isikul kohustus registreerida või tasuda kinnitamise lahendis sõnaselgelt märgitud summa.

Kui esimese astme kohus jätab *esialgse täitmise* taotluse rahuldamata, võib vastava lahendi edasi kaevata. Esialgse täitmise peatamist võib taotleda kas apellatsioonkaebuses või apellatsioonimenetluse käigus. Kuni peatamise taotluse lahendamiseni võib täitmist ajutiselt lubada kohtumäärusega ka enne kohtuasja toimiku saabumist.

Tõendite tagamise taotlust rahuldav lahend kuulub täitmisele ja seda ei saa edasi kaevata. Lahendit, millega taotlus jäeti rahuldamata, saab edasi kaevata ainult viie päeva jooksul arvates lahendi tegemise kuupäevast, kui lahend tehti menetlusosaliste osavõtul, või viie päeva jooksul arvates lahendi kättetoimetamisest, kui lahend tehti menetlusosaliste osavõtuta.

Tagatavad tõendid kogutakse nii kiiresti kui võimalik või määratud tähtaja jooksul. Tagatud tõendite kogumine määratakse kindlaks lahendiga, mida ei saa edasi kaevata.

Viimati uuendatud: 04/10/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.